

MUINSUSKAITSEAMET

Lp. mälestise omanik.

24.04.2024 nr 1.1-7/786

TEAVITUSKIRI

Eelnõu tutvustamine

Muinsuskaitseamet koostöös omanike, kohalike kogukondade ning teiste partneritega kannab hoolt meie kultuuripärandi säilimise ja väärtustamise eest. Muinsuskaitseaduse kohaselt on riikliku kaitse alla võtmise eelduseks, et kultuuriväärtusega asi või maa-ala esindab Eesti ainelise kultuuripärandi väärtuslikumat osa, millel on teaduslik, ajalooline, kunstiline või muu kultuuriväärtus või mille säilitamise kohustus tuleneb rahvusvahelisest lepingust. Aeg-ajalt vajavad meie mälestised hindamist ning mälestiste andmed ülevaatamist ja vajadusel korrastamist.

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 alusel võib mälestiseks olemise lõpetada, kui mälestis on teise mälestise lahutamatu osa, ehk olukorras, kus näiteks kirikuhoone on tunnistatud ehitismälestiseks, puudub põhjendus, et ka mõni kirikuhoone detail oleks eraldi mälestis. Samuti täpsustatakse mälestiste nimetusi.

Vastavalt muinsuskaitseaduse § 17 lg 1 alusel **Muinsuskaitseamet teavitab, et algatab 82 kultuurimälestise mälestiseks olemise lõpetamise**, kuna nende puhul on tegemist teise mälestise lahutamatu osadega.

Saadame mälestiseks olemise lõpetamise õigusakti eelnõu tutvumiseks menetlusosalistele. Mälestiseks olemise lõpetamise otsustab valdkonna eest vastutav minister.

Palume Teil tutvuda kirjale lisatud õigusakti eelnõuga ja soovi korral esitada arvamus kirjalikult hiljemalt 9. maiks 2024 e-posti aadressile info@muinsuskaitseamet.ee või postiaadressile Pikk tn 2, Tallinn 10123.

Küsimuste korral anname hea meelega lisaselgitusi.

Lisa 1: Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise õigusakti eelnõu

Head koostööd soovides

Tarvi Sits
projektijuht
Muinsuskaitseamet

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

{regDateTime}

nr {regNumber}

Kultuurimälestiseks olemise lõpetamine

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 ning lg 2 ja lg 6 alusel ning kuulates ära Muinsuskaitse Nõukogu seisukoha:

1. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Suuremõisa mõisa peahoone“ (kultuurimälestiste registri nr 23622, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Suuremõisa küla, Lossi tee 3, KÜ 63902:001:2451) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Suuremõisa mõisa peahoone“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3290	Dekoratiivne laemaal, 19.saj. (tempera)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 793
3291	Dekoratiivne laemaal, 19.saj. (tempera, seko)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 794
3292	Peatrepp, 18/19.saj. (puit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 795
3293	Välisuks, 1980 (koopia puit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 796
3295	Ahi, 19.saj. (kahhel)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 798
3296	Kamin, 19.saj. (marmor)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 799

2. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punktid 793-796 ja 798-799.

3. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Suuremõisa mõisa park ja alleed“ (kultuurimälestiste registri nr 23623, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Suuremõisa küla, Lossi tee 3, KÜ 63902:001:2451, 63902:001:4030, 63902:001:0636, 63902:001:0466, 63902:001:1220, 63902:001:3344, 63902:001:0635, 63902:001:0676, 63902:001:0161, 63902:001:3731, 63902:001:0008, 63902:001:0488, 63902:001:3732, 63902:001:0013, 63902:001:0380, 63902:001:2970, 63902:001:3341, 63902:001:0677, 63902:001:0363, 63902:001:0360, 63902:001:0047, 63902:001:0650, 63902:001:0224, 63902:001:1112, 63902:001:1092, 63902:001:3990, 63902:001:4000, 63902:001:0653, 63902:001:2830, 63902:001:0607, 63902:001:2680, 63902:001:0197, 63902:001:1093, 63902:001:0555, 63902:001:4751, 63902:001:0279, 63902:001:2980, 63902:001:0615, 63902:001:0637, 63902:001:0641, 63902:001:4292, 63901:001:1302, 63901:001:1494, 20501:001:0332,

20501:001:0333, 20501:001:0816, 20501:001:0818, 20501:001:0814,
20501:001:0815, 20501:001:0817, 20501:001:0819, 20501:001:0784,
20501:001:1859, 20501:001:1860, 20501:001:1996, 20501:001:1997) lahutamatu
osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Suuremõisa mõisa park
ja alleed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23624	Suuremõisa mõisa piirde- müürid	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 283
23644	Suuremõisa mõisa "Ussikeldri" varemed	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 303
23645	Suuremõisa mõisa Charlie hauakivi	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 304
23646	Suuremõisa mõisa pargipaviljoni vundament	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 305

4. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 10.09.1999 määruse nr 20 punktid 283 ja 303-305.

5. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Pühalepa kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 23619, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Pühalepa küla, Pühalepa kirik, KÜ 63902:001:0700) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Pühalepa kirik“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3259	Hauaplaat kahe reljeefiga, A.Passeri töökoda, 17.saj. (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 673
3278	Konsool, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 767
3279	Konsool, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr. 10 Lisa 3 punkt 768
3280	Konsool, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 769
3281	Konsool, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 770
3282	Pühitsemisrist, 1300 (fresko)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 771
3283	Pühitsemisrist, 19.saj. (seko)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 772
3284	Pühitsemisrist, 19.saj. (seko)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 773
3285	Käärkambriuks, 19.saj. (puit, kips)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 774
3318	Vitraaž, V.Sein, 1993 (klaas, tina)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 902
3319	Vitraaž, V.Sein, 1993 (klaas, tina)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 903

3320	Vitraaž, V.Sein, 1993 (klaas, tina)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 904
------	--	--

6. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punktid 673, 767-774 ja 902-904.

7. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Pühalepa kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 22293, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Pühalepa küla, Pühalepa kirik, KÜ 63902:001:0700) lahutamatute osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Pühalepa kirikuaed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23620	Pühalepa kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 279
23621	Pühalepa kirikuaia kabel	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 280
3260	Rõngasrist, 17.saj (maakivi)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 674
3297	Constantin ja Ida Hermine Marcussenite hauaplaat, 1873 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 800
3298	Charlotte Ekisabeth v. Ungern-Sternbergi hauaplaat, 1850 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 801
3299	Constantin v. Ungern-Sternbergi hauaplaat, 1873 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 802
3300	Wilhelmine v. Ungern-Sternbergi hauaplaat, 1813 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 803
3301	Constantin v. Ungern-Sternbergi hauaplaat, 1857	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 804
3302	Rist Marri Hawi haua, 1847 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 805
3303	Rist Kadri Kure haua, 1853 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 806
3304	Rist Annette Wackeni haua, 1864 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 807
3305	Rist Johan Waldmanni haua, 1882 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 808
3306	Rist Jüri Sirkeli haua, 1877 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 809
3307	Rist Andrus Mei haua, 1849 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 810
3308	Rist Juhan Kimberi haua, 1850 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 811
3309	Rist Mihkel Huki haua, 1849 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 812

3310	Rist Marre Wõtti haua, 1872 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 813
3311	Rist Aids Petersi haua, 1837 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 814
3312	Rist Juhhan Kassevälja haua, 1838 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 815
3313	Rist Niggolas Treumanni haua, 1842 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 816
3314	Ratasrist, paas	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 817
3315	Ketasrist, paas	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 818
3316	Ketasrist Peeter Mei haua, 1839 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 819

8. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 10.09.1999 määruse nr 20 punktid 279-280 ning kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punktid 800-819.

9. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Käina kiriku varemed“ (kultuurimälestiste registri nr 23540, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Käina alevik, Hiiu mnt 20a, KÜ 36802:002:0020) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Käina kiriku varemed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3210	Rõngasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 670

10. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punkti 670.

11. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Käina kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 22287, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Käina alevik, Hiiu mnt 20a, KÜ 36802:002:0020, 36802:002:0082) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Käina kirikuaed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3217	Rist Jausa Juhan Jurmanni haua, 1853 (graniit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 791

12. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punkti 791.

13. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kassari kabeliaed“ (kultuurimälestiste registri nr 22283, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Esiküla, Kassari kabel, KÜ 36802:003:0228, 36802:003:0212) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kassari kabeliaed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23520	Kassari kabeliaia piirdemüür	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 177

14. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 10.09.1996 määruse nr 20 punkti 177.

15. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kärdla kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 32, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Hausma küla, Vana kalmistu, KÜ 63901:001:0994) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kärdla kalmistu“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3358	Rist, 1889 (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 829
3359	Rist Kreet Paljase haua, 1889 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 830
3360	Rist Liiso Paargu haua, 1881 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 831
3361	Rist Eliise ja Liisa Dengo haua, 1889. aastad (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 832
3362	Rist Leenu ja Madis Dengo haua, 1885 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 833
3363	Rist Peeter Mei haua, 1880 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 834
3364	Rist Natalie Möldereri haua, 1895 (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 835
3365	Rist Rudolf Möldereri haua, 1895 (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 836
3366	Rist Mölderite haua-platsil, 19.saj. lõpp (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 837
3367	Rist Mölderite haua-platsil, 19.saj. lõpp (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 838
3368	Rist Mölderite haua-platsil, 19.saj. lõpp (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 839
3369	Rist Anton Möldereri haua, 1889 (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 840

3370	Rist J. Mölderi haua, 1889 (raudsepis, portselanplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 841
3371	Rist Johan Arthur Hensele haua, 1869 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 842
3372	Rist Julie Grosfeldti haua, 19. saj. lõpp (malm, messingplaat)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 843
3373	Rist Natalie v. Ungern-Sternbergi haua, 1909 (graniit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 844
3374	Rist Robert v. Ungern-Sternbergi haua, 1898 (graniit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 845
3375	Rist Albertine Saueri haua ja piirdeaed, 1908 (graniit, raud)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 846
3376	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 847
3378	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 848
3379	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 849
3380	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 850
3381	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 851
3382	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 852
3383	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 853
3384	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 854
3385	Rist, 19/20. saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 855

16. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punktid 829-856.

17. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Reigi kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 22280, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Pihla küla, Reigi kirik, KÜ 39201:004:0902, 39201:004:5281, 39201:004:0251, 39201:004:5613, 20501:001:0688) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Reigi kirikuaed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23469	Reigi kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 125

3202	Hauaplatsi piirdeaed, 19.saj. (raudsepis, malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 787
3203	Rist Andrus Oimseni haua, 1851 (paas)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 788
3204	Rist, 1846 (dolomiit)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 789

18. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 10.09.1996 määruse nr 20 punkti 125 ning kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punktid 787-789.

19. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Mänspäe kabeliaed“ (kultuurimälestiste registri nr 22270, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Mänspe küla, Kalmuaia, KÜ 17501:001:0105, 17501:001:1250) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Mänspäe kabeliaed“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23354	Mänspe kiriku kirikuaed	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 10
23355	Mänspe kiriku kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 10.09.1999 määrus nr 20 punkt 11

20. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 10.09.1996 määruse nr 20 punktid 10-11.

21. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kärdla hiiurootslaste kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 22289, asukoht Hiiu maakond, Hiiumaa vald, Kärdla linn, Rannapargi, KÜ 20501:001:0056) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kärdla hiiurootslaste kalmistu“ koosseisus:

Kultuurimälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
3377	Rist, 19/20.saj. (malm)	kultuuriministri 30.08.1996 määrus nr 10 Lisa 3 punkt 856

22. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 30.08.1996 määruse nr 10 Lisa 3 punkti 856.

Muinsuskaitseametil kanda mälestiseks olemise lõpetamised kultuurimälestiste registrisse ja ajakohastada andmed riigi maakatastris.

Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib käskkirja peale esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule 30 päeva jooksul, arvates käskkirja teatavakstegemisest.

I. Asjaolud

1.1. Käskkirjas nimetatud Hiiu maakonnas asuvad mälestised tunnistati kultuurimälestisteks aastatel 1997-2004. Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 alusel võib mälestiseks olemise lõpetada, kui mälestis on teise mälestise lahutamatu osa, ehk olukorras, kus näiteks kirikuhoone on tunnistatud ehitismälestiseks, puudub põhjendus tunnistada eraldi mälestiseks ka mõni kirikuhoone detail.

- 1.2. 2023. aasta jaanuarist kuni veebruarini kogus Muinsuskaitseamet kokku Hiiumaal asuvate mälestiste andmed ning analüüsis nende võimalikku käsitlemist teise mälestise osana, kasutades selleks peamiselt kultuurimälestiste registrit, aga ka arhiiviallikatest, valdkonna spetsialistidelt ja paikvaatlustelt kogutud informatsiooni.
- 1.3. Ülevaatus tulemusena leiti, et 82 mälestise puhul on tegemist teise mälestise lahutamatu osaga. Kuivõrd nende mälestiste riiklik kaitse jätkub, ei ole muudatusel sisulist ja märkimisväärset mõju mälestiste kaitse korralduses, kuid õigusselguse huvides on nende üksikmälestise staatuse lõpetamine põhjendatud. Mälestiste omanikele selle muudatusega negatiivseid mõjusid ei kaasne, küll muutub loogilisemaks mälestise käsitus ehk mälestiste lahutamatu osade osas ei pea näiteks eraldi silmas pidama ja arvestama toimingute planeerimisel, milline mälestise lahutamatu detail on eraldi kaitse all ja milline ei ole.
- 1.4. **Muinsuskaitseamet algatas kultuurimälestiste lõpetamise ja andmete muutmise menetluse** ja edastas 24.aprillil 2024.a. eelnõu **tutvumiseks** Hiiumaa vallavalitsusele ning mälestiste katastriüksuste omanikele. Tähtaeg arvamuste ja ettepanekute esitamiseks oli 14 päeva ehk kuni 9.mai 2024.a.
- 1.5. Tähtaegselt laekus ... arvamust või küsimust.

I. Mälestiste koosseis ja piir

- 1.1. Käskkirjas nimetatud mälestiste mälestiseks olemise lõpetamine hõlmab 23 omanikku, kellele kuuluva hoone või rajatise lahutamatuks osaks jäävad kultuuriväärtuslikud detailid või rajatised, mille mälestiseks olemine lõpetatakse.
- 1.2. Mälestised, millede mälestiseks olemine lõpetatakse, on enamuses sisuliselt ehitise või rajatise juurde kuuluvad üksikdetailid või üksikrajatised. Näiteks on kinnismälestise „Haapsalu Jaani kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 15394) lahutamatuks osaks Joachim Jacobi hauaplaat (kultuurimälestiste registri nr 16110) ja jääb mälestise „Haapsalu Jaani kirik“ osaks. Vastavad kanded tehakse kultuurimälestiste registris.
- 1.3. Mälestise piir mälestise lahutamatu osade liitmisel ei muutu.

II. Riikliku kaitse kriteeriumid

- 2.1. Käskkirjas nimetatud mälestiseks olemise lõpetamise kaalumisel riikliku kaitse kriteeriumeid ei hinnatud. Riikliku kaitse kriteeriume polnud vaja hinnata, kuna lõpetatud mälestised on teise mälestise lahutamatu osa ning nende riiklik kaitse on kaetud hoonete või rajatistega, mis jäävad jätkuvalt mälestiseks.

III. Menetlusosaliste ja kaasatud isikute arvamused

- 3.1. ...
- 3.2. ...

IV. Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise põhjendus

Mälestiste kultuuriväärtus

- 4.1. Eelpool toodud 82 kultuurimälestise kultuuriväärtus ei ole muutunud, vaid need on mõne teise mälestise lahutamatu osa ning riiklik kaitse jätkub.

Avalik huvi

- 4.2. Avaliku huvi sihiks on teatud avalik, s.o üldine ehk ühiskondlik hüve, mille alla kuulub ka Eesti kultuuri säilimine läbi aegade sh meie ainelise kultuuripärandi väärtuslikuma osa hoidmine ja kaitse. Muinsuskaitseaduse § 3 lõike 8 kohaselt lähtutakse mälestisele suunatud riiklikes tegevustes avalike huvide ning igaühe õiguste ja vabaduste tasakaalustatuse ning proportsionaalsuse põhimõttest. Kuivõrd nende lõpetatud mälestiste riiklik kaitse jätkub, ei ole muudatusel märkimisväärset ja sisulist mõju mälestiste kaitse

korralduses, kuid õigusselguse huvides ning vähendamaks halduskoormust on nende üksikmälestise staatuse lõpetamine põhjendatud.

4.3. Avalik huvi kultuurimälestise säilimiseks jääb alles.

Kaitsevöönd

4.4. Muinsuskaitseaduse § 14 lõike 1 kohaselt võib kinnismälestise kaitseks kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajadust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtudes.

4.5. Mälestistele, mille kultuurimälestiseks olemine lõpetatakse, kuna tegemist on kinnismälestise lahutamatu osaga, jääb kehtima selle kinnismälestise kaitsevöönd, millega liituvad teised mälestised. Sealjuures puuduvad enamasti liituvatel mälestistel kaitsevööndid, kuna suuresti on nende hulgas hoone lahutamatud osad, vallasmälestised või mälestised, millele muinsuskaitseaduse § 14 lõike 5 kohaselt ei kehtestata kaitsevööndit (kalmistul paiknevad mälestised, kinnismälestiseks olevas pargis paiknevad mälestised).

Mõju

4.6. Mälestiste omanikele või omanikele, kelle kinnistud jäävad mälestiste kaitsevööndisse, selle muudatusega negatiivseid mõjusid ei kaasne, küll muutub loogilisemaks mälestise käsitus ehk hoone või rajatis on tervik koos oma lahutamatute osadega. Mälestiste omanikke on kokku 58. Muinsuskaitseameti ja kohaliku omavalitsuse halduskoormus väheneb, kuna mälestise hoidmisel ja kaitse korraldamisel käsitletakse mälestist tervikuna koos tema lahutamatute osadega ning puudub vajadus eraldi arvestuse pidamine ning käsitlemine neid eraldi erinevateks toiminguteks kooskõlastuste taotlemisel.

V. Muinsuskaitse Nõukogu seisukoht

5.1. ...